

**ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ОИЛА
ВА ХОТИН-ҚИЗЛАР
ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИ**

**ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ
ТАЪЛИМ, ФАН ВА
ИННОВАЦИЯЛАР
ВАЗИРЛИГИ**

**ТОШКЕНТ
ДАВЛАТ
ПЕДАГОГИКА
УНИВЕРСИТЕТИ**

“XXI АСР ИЛМ-ФАНИ ВА ТАЪЛИМ СОҲАСИДА АЁЛЛАР: ЮТУҚЛАР ВА МУАММОЛАР”

**халқаро илмий-амалий анжуман
2023 йил 8 февраль**

Тошкент-2023

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ, ФАН ВА ИННОВАЦИЯЛАР ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОИЛА ВА ХОТИН-ҚИЗЛАР ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИ

**“XXI АСР ИЛМ-ФАНИ ВА ТАЪЛИМ СОҲАСИДА АЁЛЛАР: ЮТУҚЛАР
ВА МУАММОЛАР”**

**халқаро илмий-амалий анжуман материаллари
2023-йил, 8-февраль, Тошкент**

**"ЖЕНЩИНЫ В НАУКЕ И ОБРАЗОВАНИИ XXI ВЕКА: ДОСТИЖЕНИЯ И
ПРОБЛЕМЫ"**

**Материалы международной научно-практической конференции
8 февраля 2023 г., Ташкент**

**"WOMEN IN SCIENCE AND EDUCATION OF THE XXI CENTURY:
ACHIEVEMENTS AND PROBLEMS"**

**Materials of the international scientific and practical conference
February 8, 2023, Tashkent**

Конференциянинг ташкилий ва дастурий қўмитаси

1. А.К. Қирғизбоев	ТДПУ ректори, ташкилий қўмита раиси
2. Б.С. Абдуллаева	ТДПУ Илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректори, раис ўринбосари
3. Ф.Р. Мадрахимова	ТДПУ Ёшлар билан ишлаш бўйича проректор
4. Р.Г. Исянов	ТДПУ Илмий котиб
5. А.А. Абдазимов	ТДПУ Илмий тадқиқотлар, инновациялар ва илмий педагогик кадрлар тайёрлаш бўлими бошлиғи

Такризчилар:	Педагогика фанлари доктори, профессор Р.Б. Ярмагов Педагогика фанлари доктори, профессор в.б. М.Б. Урабова
---------------------	---

OLIV TA'LIM MUASSASALARI TALABALARIDA MILLIY QADRIYATLARNI RIVOJLANTIRISH O'ZIGA HOS HUSUSIYATLARI

Nurbayeva Xabiba Botirovna, Tibbiyot akademiyasi Pedagogika va Psixologiya kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalari talabalarini milliy qadriyatlar va Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash ishlari samaradorligini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi. Keltirilayotgan ma'lumotlar oliy ta'lim muassasalarida talabalarini milliy qadriyatlar va Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalashni takomillashtirish tizimini yanada rivojlantirish shuningdek, talabalarini milliy qadriyatlar va Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalashda bugungi kunning eng dolzarb masalasi.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, fuqarolik, shaxs, pedagogik –psixologik xususiyatlari milliy qadriyat, komil inson, urf –odatlar, talim tarbiya, buyuk allomalar, omillar.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ У СТУДЕНТОВ ВУЗОВ

Нурбаева Хабиба Ботыровна, Старший преподаватель кафедры педагогики и психологии Медицинской академии

Абстрактный. В данной статье анализируются современные подходы, направленные на повышение эффективности воспитания студентов высших учебных заведений в духе национальных ценностей и верности Родине. Данная информация является наиболее актуальным вопросом на сегодняшний день, по дальнейшему развитию системы совершенствования образования студентов в высших учебных заведениях в духе национальных ценностей и верности Родине, а также в воспитании студентов в высших учебных заведениях. дух национальных ценностей и верности Родине.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, гражданство, личность, педагогико-психологические особенности, национальная ценность, совершенный человек, традиции, образование, великие учёные, факторы.

FEATURES OF DEVELOPMENT OF NATIONAL VALUES IN UNIVERSITY STUDENTS

Nurbaeva Khabiba Botyrovna, Senior Lecturer of the Department of Pedagogy and Psychology of the Medical Academy

Abstract. This article analyzes modern approaches aimed at improving the effectiveness of educating students of higher educational institutions in the spirit of national values and loyalty to the Motherland. This information is the most pressing issue today, on the further development of the system of improving the education of students in higher educational institutions in the spirit of national values and loyalty to the Motherland, as well as in the education of students in higher educational institutions. spirit of national values and loyalty to the Motherland.

Keywords: New Uzbekistan, citizenship, personality, pedagogical and psychological features, national value, perfect person, traditions, education, great scientists, factors.

Taʼlim tizimining hozirgi kundagi rivojlanish bosqichi, bozor munosabatlarining jamiyat hayotida mustahkam oʻrin olishi boshqaruvning maʼmuriy-buyruqbozlik tizimida demokratik, iqtisodiy shakllariga oʻtish bilan tavsiflanadigan taʼlim tizimi boshqarish mexanizmining oʻzgartirilishi zaruratini shart qilib qoʻymoqda. Bu nafaqat boshqaruv muammosini oldingi planga surib chiqaradi, balki boshqaruv subyektlari tomonidan uni amalga oshirish usullarini takomillashtirish, turli boʻgʻinlardagi rahbarlarning boshqaruv faoliyatidagi mahsuldor faoliyatini xususiyatlarni bashorat qilish va shakllantirish kabi muammolarni ham olgʻa suradi. Yoshlarimizni har tamonlama qoʻllab quvvatlash va ularni vatanga muhabbat va sadoqatli qilib tarbiyalash har birimizning burchimizdir.

Oʻtmish tariximizda ham milliy qadriyatlar sogʻlom va nosogʻlom turlarga ajratilib kelingan. Jumladan, xalqimizning oʻlmas madaniy merosi, dunyo tan olgan bebaho maʼnaviyat durdonasi “Avesto” yovuz qadriyatlarni qoralash, inson va jamiyatni ezgulikka chorlashning mumtoz namunasi. Ushbu falsafiy yodgorlikning eʼtiborga sazovor jihatlaridan biri shundaki, bu asar 2700 yil avval yaratilganini inobatga olsak, unga zamin, asos sifatida, avval ham kamida ikki ming yillik hayotiy tajriba, ilmiy bilimlar va psixologik mushohada boʻlganini taʼkidlash mumkin. Shubhasiz, bu kitobning yaratilishi obʼektiv zaruriyatga aylangan. Avestodagi quyidagi fikrlar Zardushtiylik mafkurasining tub mohiyatini ifoda etadi: “Ezgu fikr, ezgu soʻz va ezgu ishlar bilan ezgu fikr, ezgu soʻz va ezgu ishni alqayman. Oʻzimni bori ezgu fikrga, ezgu soʻzlar (aytish)ga, ezgu ishlar amaliga baxshida qilaman, barcha yomon fikrlardan, yomon soʻzu yomon ishlardan yuz oʻgiraman” [58]. Demak ezgu fikr, ezgu soʻz va ezgu ishlar qadriyat sifatida qaralgan va oʻsha davr odamlari uchun mazkur dastur taraqqiyot garovi hisoblangan.

Avestoning eng qadimiy qismi boʻlgan “Yasht”larda kishilarga dahshat urugʻini sohib, yuraklariga gʻulgʻula soladigan qahri qattiq Anxra Manyu (Axriman) boshliq xudolar bir taraf boʻlsa, ezgulik tarqatuvchi, yaxshilik tilovchi, yordam beruvchi Axura Mazda boshchiligidagi xudolar boshqa guruhga ajratilgan. Keyinchalik Zardusht taʼlimotida politeizmdan monoteizm sari borilib, faqat Axura Mazda tangri sifatida eʼtirof etilgan, qolganlari maʼbud va farishtalar, deb tushuntirilgan.[40]

Mazkur taʼlimotda yovuzlik, qanday shakl va mazmunga ega boʻlmasin, avvalo, qadriyat sifatida paydo boʻlishi eʼtiborga olinsa, Avestoda Axriman aynan buzgʻunchi va yovuz qadriyatlar sohibi, sababchisi va tarqatuvchisi, deb talqin etilgan. Bu ham hududimizda qadim davrlardayoq vayronkor va nosogʻlom qadriyatlarni ijtimoiy mohiyati teran anglab yetilgani va unga kurashilganligini koʻrsatadi.

Zardushtiylik taʼlimotining mantiqiy davomi boʻlgan Moniychilikda ham sogʻlom va nosogʻlom qadriyatlar oʻrtasidagi oʻzaro munosabat masalasi markaziy oʻrin egallaydi. Chunonchi, Moniy (216-276-y.y.) asos solgan ushbu diniy-falsafiy taʼlimot, eng avvalo, maʼnaviy-axloqiy poklikka daʼvat etgan. Moniy fikricha, Zulmat va Yovuzlik kuchlari Nur va Ezgulik kuchlarini qoplab olgan va inson faqat moddiy manfaatlarga qaramlikdan iloji boricha ozod boʻlish orqali Nurga Zulmat bilan oʻzaro kurashda gʻalabaga erishishga imkon yarata oladi [58].

Sogʻlom qadriyatlar va nosogʻloim qadriyatlar (illat) oʻrtasidagi kurashning talqini Moniychilikdan qariyb ikki yarim asr keyin, taxminan V asrning oxirlarida paydo boʻlgan Mazdakchilik diniy-falsafiy taʼlimotida ham oʻziga xos tarzda rivojlantirildi. Jumladan, uning asoschisi Mazdak qarashlariga koʻra, Yer yuzida Zulmat va Yovuzlik kuchlari zoʻrayib ketgan. Biroq, zaminni ulardan tozalab, Nur va Ezgulikka yuksak eʼtibor qaratish

zarur. Buning uchun avvalo, aql va adolatga keng oʻrin ajratish kerak. Bu borada Mazdak, odamlarni shaxsiy mulkni qayta taqsimlashga daʼvat etib, boylarning ortiqcha mulklarini kambagʻallarga boʻlib berishga chaqirgan.

Demak yuqoridagi qarashlar bizda qadriyat yaʼni qadrlanadigan odatlar, qoidalar, fazilatlar, anʼanalar va normalarni sogʻlom va nosogʻlom shaklga yoki milliy va sohta shakllarga ajratishimiz kerakligini ham koʻrsatadi. Shuningdek mazkur masalaga daxldor tadqiqotlar milliy vadriyatlarni milliy oʻzlik va milliy maʼnaviyat bilan bogʻlanganligini koʻrsatadi. Jumladan, qadriyatlar bilan maʼnaviy meros orasidagi birlik shundaki, barcha qadriyatlarning asos, ildizlari ushbu merosga borib taqaladi. Uning mevasi, qonuniy davomi, maxsulidir. Bularni inkor qiluvchi oqim esa nigilizmdir.

Tafovvut shundaki, qadriyatlar ilm-fan, xususan falsafa, ijtimoiy psixologiya, estetika, etika, yutuqlari bilan boyib, yangilanib boradi, eskilari yoki sohtalari istisno etiladi yoki inkor qilinadi. Merosning xuddi oʻzi boyimaydi, qachon, qanday, qaerda yaratilgan boʻlsa, shundayligicha saqlanadi, faqat taxlil, tadqiq etishda, targʻib qilinganda baholanishi, saralashi, foydalanishi mumkin.

Odatda milliy va maʼnaviy qadriyatlar biror shakldagi moddiylik tarzida oʻz ifodasini topishi mumkin. Masalan, ular inson fazilati, kitob, haykal, badiiy, tasviriy, amaliy sanʼat asarlari, husniyat, (kaligrafiya) memorialarda namoyon boʻladi. Chunonchi tomoshabin, oʻquvchi, tinglashi ongiga, eʼtibori, xis tuygʻusiga ijobiy taʼsir etadi. Natijada uning ongiga oshiradi, zehni oʻtkirlashadi, estetik didini boyitadi, madaniyatni kengaytiradi; hulqini yaxshilaydi, kayfiyatni hush qiladi, ilhom gʻayrat bahsh etadi; tadbirkor tashabbuskor, ishbilarmon qiladi. Demak, bu moddiylashgan omillar maʼnaviyat funksiyalarni ham bajaradi.

Qadriyatlar tarixiy xususiyat va ahamiyatka molikdir. Chunonchi bir davrda oʻzigagina xos va maʼnaviy ishlab chiqarish, boylik (resurs) lar, anʼana, marosim, turmush tarzi, hayotiy tamoyillar va hokazo qadriyatlar bor. Bu davr oʻtimsh bilan qadrsiz-boʻlishi, sifatan yangi qimmat kasb tashkil qilishi mumkin. Masalan, oʻrta asrlarda ot-arava asosiy qadriyat edi; transportning boshqa turlari barpo etilgach, bizda oʻz qimmatini anchagina yoʻqotgan; orqada qolgan mamlakatdagina u xozirgacha qadrlanadi.

Qadriyatlarga negilistik qarash yoki ularni oshirish, toshirib, yashirib-kamsitib yoki ilmiy tilda yozganda idealizatsiya qilib baholash sohaga yotdir. Ularga obʼektiv, yaʼni xolisona, meʼyorida (optimal) baho berish uchun metodologig asos dialektik taʼlimotdir; negilizm va idealizatsiya uning alternativasi, dilemmasidir.

Qadriyatlar orasida oʻziga xos-spetsefik hususiyatga ega boʻlgani, xozirgi zamonda eng koʻp tarqalgan milliy qadriyatlardir. Chunki, xozirgi dunyoda qancha milliylik boʻlsa shuncha qadriyatlar bor.

Milliy qadriyatlar deb muayyan halq millat boʻlib shakllangandan soʻng yaratgan va yaratilayotgan, jamiyat hayoti va taraqqiyoti uchun gʻoyat qimmatli qadrlri, shu millat manfaatlariga, maqsadlariga xizmat qiladigan moddiy va maʼnaviy boyliklarga aytiladi.

Oʻzbek milliy qadriyati deganimizda shu millat tashkil topa boshlagan davrdan buyon hozirgacha bunyod etilgan, shakllantirilgan, taraqqiy ettirib, qaror toptirgan, endi xozirgi avlod hududi shu ishlarni qilayotganligi oqibatida bunyod etilayotgan qadriyatlarni tushunamiz. Ular bilan milliy ijtimoiy, umuminsoniy qadriyatlar orasida mutloq chegara yoʻq, balki ular bilan mushtarak vorislik va ponrinsippal tafovvutlar bor

xolos. Oʻzbek milliy qonuniyatlari bularga sodiqlik ruhi bilan yoʻgʻrilgan. Buni dedaktikaning vorislik qonuniyati izohlab, tavsiflab beradi.

Milliy va umuminsoniy qadriyatlarga baho berishda biz oltita tamoyilga asoslandik: qonun ustuvorligi; inson haq-huquqlari va xurfiqlik; turli millat vakillariga hurmat va ular bilan bahamjihat; diniy bagʻrikenglik; dunyoviy bilimlarga intilish; maʼrifatparvarlik; oʻzga halqlarning ilgʻor tajribalari va mazmunini oʻrganish kabilar.

Tadqiqotchi D.Alimovaning “Insoniyat tarixi gʻoyalar va mafkuralar tarixidir” risolasida ham, dastlabki yozma manba – “Avesto” kitobida ham ezgulik kasb etadigan qadriyatlar ilgari surilgan, yaxshilik bilan yomonlik oʻrtasidagi azaliy kurash aks ettirilgan. Yaʼni ezgulik, insonparvarlik, bunyodkorlik qadriyati bilan yovuzlik, buzgʻunchilik, vayronkorlik illatlar bilan kurash oʻsha davr xalqlarini tarraqiyoti va tannazulini belgilab berganiligini ilmiy aoslaydi [57].

Talabalarda milliy qadriyat shakllanishini oʻrganar ekanmiz, biz mazkur mmlliy qadriyatlarni algaritimi ularni qaysi bunyodkor qayi sohta va buzgʻunchi ekanligini tadqiq etishimiz lozim. Insoniyatni johillikka yetaklovchi illatlar va nosogʻlom qadriyatlar haqida muqaddas kitobimiz Quʼoni karimda ham quyidagicha fikrlarni koʻrishimiz mumkin. “Ular Allohni va imonli kishilarni aldamoqchi boʻladilar va oʻzlari sezmagani holda faqat oʻzlarinigina aldaydilar. Ularning dillarida maraz bor. Ularga “Er yuzida buzgʻunchilik qilmanglar!” deyilsa, “Biz – isloh qiluvchilarmiz”, deydilar. “Ogoh boʻlingizkim, ularning oʻzlari tuban kimsalardir”, deyilgan”. Yoki “Kim qastdan bir moʻminni oʻldirsa, uning jazosi jahannam boʻlib, oʻsha joyda abadiy qolajak”, deb taʼkidlangan[118].

“Qurʼon”da insonning ruhiy va maʼnaviy kamolga yetishiga toʻsqinlik qiluvchi salbiy xislat va illatlardan biri gʻazab deb koʻrsatiladi. U ruhiy razolat sifatida talqin etiladi. Chunki gʻazab kelganda aql qochadi, inson oʻz xulq-atvorini toʻgʻri tashkil qila olmasligi natijasida oʻz manfaati, obroʻsini himoya qilaman deb johillikka yoʻl qoʻyadi, gʻazab,hatto, inson salomatligiga ham zarar yetkazadi. Shuning uchun ham islom insonni aql va insofga, oʻz xulq-atvorini toʻgʻri tashkillashtira olish kabi fazilatlar qadriyat sifatida qaraydi. Chunki gʻazab kelganda chiqarilgan hukm, amalga oshirilgan xatti-harakat johillik belgisi boʻlib hisoblanadi. Gʻazabni bosish bilan birga uni qoʻzgʻagan shaxsni kechira olish darajasida oʻzini boshqara olish xislati ham qadrlanadi.

Sogʻlom qadriyatlar insoniyatni barkamollikka yetaklashi va inson kamoloti bilan bogʻliq islom dini gʻoyalarini oʻzida mukammal mujassam etgan “Naqshbandiya” tariqati kishilarda qadriyatga aylanish kerak boʻlgan fazilatlar mehr-oqibat, samimiylik, halollik, mehnatsevarlik, rostgoʻylik, sabr-qanoatning tarkib topishiga yoʻllar ekan, ulardagi harom sanalgan ishlar, yaʼni oʻgʻrilik, nopoklik, xasislik, yolgʻonchilik, firibgarlik, taʼmagirlik, boylikka hirs qoʻyish kabi yomon illatlarni qoralaydi.

Shuningdek, hadisi muborakda “Qaysi bir musulmon ikkinchi bir musulmon birodari boshiga tigʻ koʻtarsa, Allohu Taoloning farishtalari to oʻsha tigʻni qaytarib oʻrniga qoʻymaguncha laʼnat aytib turadilar” kabi fikrlar keltirilgan. Bular esa islom dinining insonparvarlik mohiyatidan darak berib, Talabalarda milliy qadriyalarni shakllantirish va barqarorligiga erishishimizda asos boʻlib xizmat qilmogʻi darkor.

Demak, islom dini taʼlimoti boʻyicha ham inson maʼnaviy kamolotini yoki biz tadqiq qilayotgan milliy qadriyatlar asosini faqat aqliy rivojlanish emas, balki axloqiy sifatlar: sabr-qanoat, chidam, bardoshlilik, oʻz shaxsiga va oʻzga shaxsga nisbatan

hurmat hissining mavjudligi, insonparvar gʻoyalarning shakllanganligi, iymon-eʼtiqod va vijdonning pokligi hamda xushhulqilikning shakllanishi tashkil etadi.

Buyuk tarbiyashunos mutafakkirimiz Abu Nasr Forobiy [54] taʼlimotida axloqiy qadriyatlar, barkamol avlodni tarbiyalashning eng asosiy omili sifatida qaralgan. Uning axloqiy qadriyatlar tarbiyasi toʻgʻrisidagi fikrlari «Fozil odamlar shaxri», «Baxt saodatga yerishuv toʻgʻrisida», «Ixso – al - ulum», «Ilmlarning kelib chiqishi», «Aql maʼnolari toʻgʻrisida» kabi risolalarida bayon etiladi.

Bundan XI asr oldin yashab ijod qilgan Abu Nasr Farobiyning “Fozil odamlar shahri” asarida ham milliy qadriyatga aylangan oʻn ikkita fazilat qachonku shu shagʻar odamlari tomonidan qadriyat darajasig yetsagina u shaha farovonlikka uning aholisi esa foizillik jeirishishi mumkinligin qayd qiladi.

Demak Abu Nasr Forobiyning “Fozil odamlar shahri” asarini umumlashtirsak, undagi fikriga koʻra, “Har bir inson boshidan komil emas, ammo tugʻma ravishda oʻziga xos boʻlgan ichki shuurila bosqichma-bosqich komillikka jiddu-jahd bilan intiladi. Hamma narsani idrok qilish insonni komillik va lazzat tomon boshlaydi. Insonning asl ruhiy kamoloti birinchi haqni tanish orqali hosil boʻladi. Maʼrifat– baxt-saodat va kamolot sari qoʻyilgan birinchi qadamdir”, demak, har bir inson komillikka oʻz-oʻzidan erishmaydi, unga qaʼtiyatli iroda hamda mehnat asosida oʻz xulq-atvorida goʻzal fazilatlarni orttirish bilan erishishi taʼkidlanadi. Asar mazmunida, inson oʻz hulq-atvorida oʻn ikkita eng goʻzal va mukammal fazilatlarni shakllantira olsagina, u kamolotga yetadi va ruhan hamda tabiatan xayrli amallarni bajarishga hamda sharr (yomon), buzgʻunchi ishlardan saqlanishga oʻzida kuch topa oladi. Shu sababli har bir insonda fazilatli xatti-harakatlar yoki razolatli feʼl-atvor tugʻdiradigan isteʼdod mavjud boʻlib, u har ikkisidan birini bajarishga qodirdir, degan fikrlar ilgani suriladi.

Abu Nasr Forobiy oʻzining asarlarida insonlardagi sogʻlom xulq-atvor va uning fazilatlari kabi xislatlarni maʼnaviy kamolotning asosiy mezoni sifatida koʻrsatadi. Shaxs maʼnaviy jihatdan kamolga yetishida yoki biz tadqiq qilayotgan mafkuraviy immunitet shakllanishida avvalo ruhan pok, turli ichki qarshiliklarni yenga oladigan, qaʼtiyatli, oʻzligini anglagan, insonparvar gʻoyalarga pur inson boʻlishi kerakligini uqtiradi.

Ibn Sino bobomiz ham milliy qadriyat, odob-axloq, xulq-atvor masalasiga koʻproq murojaat qilgan mutafakkirlardan hisoblanadilar. Jumladan, Ibn Sino: “Agar iyoon xulq odatga kirib qolsa...” Buyuk alloma Ibn Sino ham taʼlim-tarbiya va axloqqa oid “Tadbir almanozil”, “Risola fi ilm al-axloq”, “Risola fi al-ahd”, “Risola fi tazkiyai an-nafs”, “Siyosat al-badan”, “Kitob al-ansof” kabi asarlar yaratgan. Ibn Sinoning fikricha, bolada qadriyatlar tizimi tarbiya orqali avvalo oila, ota-onasi orqali shakllanadi. “Bola axloqi shakllanishida, – deydi u, – er-xotinning bir-biriga boʻlgan munosabati muhim oʻrin tutadi. Buning uchun oila aʼzolarining har biriga maʼlum vazifalar yuklatilgan boʻlishi kerak”[81]

Bahouddin Naqshbandning[109] qadriyatlar haqidagi fikrlari gʻoyat qadrlidir. U barkamol insonni tarbiyalash dastlab milliy qadriyatlarga aylangan odobdan boshlanishini taʼkidlab shunday degan yedi: «Adab hulqni chiroyli qilish, soʻz va felni soz qilishdir”. Odab saqlash - muhabbat samarasi, yana muhabbat daraxtining urugʻi hamdir. Agar odobdan ozgina nuqsonga yoʻl qoʻyilsa nimaiki qilsang ham, beadablik koʻrinadi. Zero, beadablar yashaydigan ijtimoiy-ruhiy muhit nosogʻlom boʻlib, nafaqat

insonlarga, balki boshqa jonzotlarga ham salbiy taʼsir yetishi tabiiy. Odam oʻzini bir xil sifat va koʻriishda olib yurishi lozim, toki odamlarda unga tasarruf (taʼsir kilish) taʼmasi paydo boʻlmasin.

Bizning xulosamizcha, bu jarayon mazkur masalaga pedagogic-psixologik muammo sifatida qarashni va uning bugungi kundagi dolzarbligidan kelib chiqib, muammoni yanada kengroq, aniqroq va mukammalroq tahlil qilish uchun oʻziga xos ilmiy asoslarga empirik malumotlarni qoʻlga kiritishni taqazo etmoqda. Shu bois keyingi paragrafda Talabalarda milliy qadriyatlarni shakllantirishning ijtimoiy psixologik omillarini xorij tadqiqotchilari tomonidan oʻrganilishiga alohida eʼtibor qaratiladi.

FOYADALANGAN ADABIYOTLAR ROʻYAXATI

1. 2017-2021 yillarda Oʻzbekiston respublikasini rivojlantirishning beshta ustivor yoʻnalishi. “Harakatlar strategiyasi”. www. Lex.uz.

2. Oʻzbekiston Respublikasi prezidenti SH.M. Mirziyoevning 2017 yil 19 sentyabrdagi BMT bosh assambleyasining 72 sessiyasidagi soʻzlagan nutqi. Milliy tiklanish gazetasi 27 sentyabr 2017 yil. №40 (472).

3. Oʻzbekiston Respublikasi "Taʼlim toʻgʻrisida"gi qonuni, OʻRQ - 637, 23.09.2020.

4. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Oʻzbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish boʻyicha Harakatlar strategiyasi toʻgʻrisida”gi Farmoni. // Oʻzbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari toʻplami. - T., 2017 . - B.39.

5. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi “Oʻzbekiston Respublikasi Oliy taʼlim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash toʻgʻrisida” PF-5847-son Farmoni

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son “2022–2026-yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekistonning Taraqqiyot strategiyasi toʻgʻrisida” farmonlari.

МУНДАРИЖА

Абдуллаева Б.С., Саидова Б.Н. АЁЛ ТИМСОЛИ: КЕЧА ВА БУГУН	3
Одинахон Жамолдинова ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ОЛИЙ ТАЪЛИМ ОЛИШИ ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИНИ БЕЛГИЛОВЧИ ОМИЛ	10
Тошпулатова М.И. МАТЕМАТИКАНИ ЎҚИТИШ ЖАРАЁНИДА ИНТЕГРАТИВ ЁНДАШИШ	14
Yilmaz JANKALO‘G‘LU AHLAK FELSEFESİ VE AHLAK ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BAZI DEĞERLENDİRMELER	17
Abdusalomova Xadicha G‘ayratjon qizi UCHINCHI RENESSANS SARI ILK ODIMLARNI TASHLAGAN O‘ZBEKISTONDAGI SO‘NGGI BESH YILLIKDAGI TUB ISLOHOTLAR YOXUD ILM-FAN SOHASIDA AYOLLAR	22
Нурматова Камола Шакиржон кизи ВКЛАД КОМПОЗИТОРА ОЙДИН АБДУЛЛАЕВОЙ В СОВРЕМЕННОЕ МУЗЫКАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЯ УЗБЕКИСТАНА	25
Saidaxmedova Nodira Ilxomovna, Nizamova Shoira Isamiddinovna ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЖАМИЯТДАГИ О‘РНИ ВА ИШТИРОКИДА РАҲБАР АЙОЛЛАР ФАОЛИЯТИНИНГ О‘ЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	28
Розубаева Мохинур Турсунбаевна ЖЕНЩИНЫ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ: НАУКА И КАЧЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ	32
Toshxo‘jayeva Nargiza, Sa‘dullaeva Mahfuza O‘ZBEKISTONDA XALQ TA‘LIMI TIZIMIDA XALQARO BAHOLASH DASTURLARI	38
Toshxo‘jayeva Nargiza, Kenjaeva Nodira BOSHLANG‘ICH SINFDAGI TABIIY FANLARNING O‘QUV PREDMETI SIFATIDA SHAKLLANISHI TARIXI	40
J.K. Yusupova DASTURLASHNI O‘RGANUVCHILAR UCHUN ONLAYN HAKAM TIZIMI	43
J.K. Yusupova BOG‘LANGAN GRAFLARDA MARSHRUTLAR. ENG QISQA MARSHRUTNI ANIQLASH ALGORITMI. UNI VARIANTLAR SONI BO‘YICHA XAJMINI BAHOLASH	47
Жуманова Фатима Ураловна РЕФОРМЫ, ПРОВОДИМЫЕ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА	50
Акратова Дилдора Эргашевна СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГИБКОСТИ У СТУДЕНТОВ КАК ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ	59
Akramova Dildora Ergashevna IMPROVEMENT OF TECHNOLOGIES FOR DEVELOPMENT OF MECHANISMS OF PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL FLEXIBILITY IN STUDENTS AS A PROBLEM TODAY	63
Сирожиддинова Ирода Махаммадовна ТАЪЛИМНИНГ ЗАМОНАВИЙ ПАРАДИГМАЛАРИДА КЛАСТЕРЛИ ЛОЙИХАЛАШТИРИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	65

Karimova Xarizaxon Qo'ldashevna XOTIN-QIZLAR, ONALAR BILIMDON BO'LSA MILLAT YUKSALADI	470
Tўхтаева Наргиза Эркин кизи ФАКТОРЫ, ВЫЗЫВАЮЩИЕ ДЕПРЕССИВНОЕ ПОВЕДЕНИЕ У СОТРУДНИКОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ	474
X.A. Xasanova IXTISOSLASHTIRILGAN SAN'AT VA MADANIYAT MAKTABLARIDA DIRIJORLIK FANINI O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISHDA AMALIY TAVSIYALAR	477
N.Sh. Omonova MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI TARBIYALASHDA DIDAKTIK O'YINLARNING AHAMIYATI	479
Toshboyeva Saidaxon Raxmonberdiyevna THE INFLUENCE OF THE TYPE OF THINKING ON THE MANIFESTATION OF CREATIVE ABILITIES IN FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS	481
Sh.M.Muminjonova BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MUSIQIY-ESTETIK KOMPE-TENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH	484
Yusupova Nargiza Adashalievna KIMYO FANIDAN TALABALARNING FUNKSIONAL SAVODXONLIGI SIFATINING PEDAGOGIK DIAGNOSTIKASI	486
Nazarova Marg'uba G'ulamovna PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF TRAINING FUTURE ENGINEERS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY	495
Nurbayeva Xabiba Botirovna OLIIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARIDA MILLIY QADRIYATLARNI RIVOJLANTIRISH O'ZIGA HOS HUSUSIYATLARI	497